

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І ЛОКАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

GLOBALIZATION AND LOCALIZATION OF HIGHER EDUCATION

В статті визначені особливості сучасного етапу розвитку глобалізації і локалізації вищої освіти в процесі фундаментальних змін, що відбуваються в структурі соціуму, зростання вимог суспільства до якості навчання в університетах та коледжах, водночас, значної диверсифікації доволі суперечливих процесів концентрації /деконцентрації сучасних освітніх мереж. Зазначено, що важливим трендом трансформації вищої освіти стала зростаюча цифрова і академічна мобільність навчального процесу, поліструктурний характер її організації і колаборації, яку констатують провідні університети світу. Автори наголошують на домінуванні концепції людиноцентризму і студентоцентризму, як його окремого компонента, котрий відображає стрімкі тенденції системних зрушень світоустрою, формування нових освітніх парадигм і концепцій. З'ясовуються нові ознаки моделі «Людини розумної», в процесі гіпереволюції нових інформаційних продуктів, секуляризації пам'яті, нагромадження компетенцій та алгоритму розв'язання проблем міжнародної безпеки, глибокої фрустрації індивідів внаслідок докорінної трансформації глобального суспільства.

Початок епохи неомодернізму та глобального капіталізму (панімперіалізму) в глобальному економічному середовищі суттєво впливає на освіту нівелюючи її традиційні надбання і посилюючи, таким чином, глобальну космополізацію інтелекту. Констатується, що важливу роль в створенні урізноманітнених модерних форм вищої освіти відіграють процеси регіоналізації. Покращення якості навчально-виховного процесу, урізноманітнення форм здобуття вищої освіти, високий і постійно зростаючий ступінь міжнародної конвергенції національних планів і програм та врешті-решт збільшення доходів населення не лише в державах-лідерах, а й в країнах так званого «третього світу» створюють прецедент нового розуміння «точкового» (гіперлокалізованого) зростання впливу і значущості університетів, але в нових реаліях і в інших вимірах розвитку локалітетів. Саме в цих межах здійснюється гармонійне поєднання комерціалізації академічної мобільності, її гуманітаризації та оптимізації існуючих параметрів економічної ефективності з огляду на глобальний попит та глобальну пропозицію. Авторами обґрунтовано створення перспективної моделі формування науково – освітніх локалітетів.

Ключові слова: вища освіта, глобалізація, локалізація, соціум, науково-освітній локалітет.

The proposed article identifies the characteristics of the current stage of globalization and localization of higher education in the process of fundamental changes that are taking place in the structure of society. They are the increasing demands of society for the quality of education in universities and colleges and the significant diversification of quite contradictory processes of concentration/deconcentration of modern educational networks. It is noted that an important trend in the transformation of higher education is the growing digital and academic mobility of the educational process, the polystructural nature of its organization, and the collaboration that leading universities around the world are witnessing. The authors emphasize the difference between the concepts of human-centeredness and student-centeredness as a separate component that reflects the rapid tendencies of systemic shifts in world order, the formation of new educational paradigms and concepts. New features of the "Intelligent Human" model in the process of hyper-evolution of new information products, secularization of memory, accumulation of competencies and algorithms for solving problems of international security, and deep frustration of individuals due to the radical transformation of global society are clarified.

The beginning of the era of neomodernism and global capitalism (pan-imperialism) in the global economic environment significantly affects education, leveling its traditional achievements and thus strengthening the global cosmopolitanism of intellect. It is stated that the processes of regionalization play an important role in creating diversified modern forms of higher education. The improvement of the quality of the educational process, diversification of forms of higher education, high and constantly increasing degree of international convergence of national plans and programs and ultimately, increasing incomes of the population, not only in leading countries but also in so-called "third world" countries, create a precedent for a new understanding of "local point" (hyper-localized) growth of the influence and significance of universities, but in new realities and in other dimensions of the development of localities.

Key words: higher education, globalization, localization, society, scientific-educational locality.

УДК 339.9:378.014.6

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.2.33>

Чужиков В.І.,

докт. екон. наук, професор,
проректор з навчально-виховної роботи
і міжнародних зв'язків
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана

Чужикова В.Г.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана

Постановка проблеми. Суперечливий розвиток глобалізаційних процесів та пришвидшена трансформація окремих людських цінностей, які тривалий час вважалися сталими, істотно вплинули на становлення світового соціуму, біхевіористичні зміни в якому зумовили значні розбіжності міжнародних трендів поч. ХХІ століття. Разом з тим, певних зрушень зазнав й мікрорівень глобальної ієрархії регіонів, фокусування економічної

активності в яких зпровадувало виникнення модерних форм інноваційного зростання кластерів, технопарків, дослідницьких платформ, наукових та освітніх хабів тощо. Їх спільна, а подекуди й консолідована дія зазвичай носять доволі суперечливий характер провокуючи, з одного боку, посилення конкуренції, з другого – зростання вибіркової колаборації на певних етапах створення того чи іншого науково-освітнього продукту. Не оминула цього

економічного дуалізму й система вищої освіти, яка впродовж останнього чверть століття істотно змінила свій характер, структуру, організований дизайн і набула принципово нових рис академічної і дослідницької активності, трансконтинентальної кооперації, а в останні десять років – й зростаючої сингулярності створювальних в університетських мережах модерних науково – освітніх продуктів. Їх гіперконцентрація в світових мережах і на окремих ділянках суходолу суттєво вплинула на декларовану раніше глобальну місію просвітництва, оновлені освітні традиції та їх транспарентність. Більше того, в світі сформувався потужний ринок освітніх послуг, зі зростаючими вимогами до якості освіти, зіставності отриманих компетенцій, іммобільних країнових моделей навчальних програм і планів, новітніх методик викладання та модерного контенту окремих предметів. Саме ці обставини істотно вплинули на модерність поліструктурних відносин в глобальній вищій освіті, модерна складова якої виявилась ще недостатньо вивченою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Нові якості глобального освітнього середовища та нетрадиційні форми його організації, різнорівневі науково – освітні локалітети у поєднанні з віртуальними моделями економічної і цифрової мобільності стали принципово новими ознаками сьогодення, його пришвидшеної динаміки та нечуваних ризиків, наслідки яких далеко не завжди беруться спрогнозувати визнані світові аналітики. Як відомо, сучасна освіта є не лише важливою складовою фундаментальних перетворень у суспільстві, а й його рушійною силою, трендом і, водночас високовалідним системним індикатором оцінювання зрілості соціуму та його спроможності дати відповідь на виклики глобалізації.

У сучасній науковій літературі вплив нових тенденцій розвитку суспільства доволі широко розглядається в роботах Р. Робертсона, М. Фезерстоуна, С. Леша, Й. Фрідмана, Я. Пітерзе, Т. Люка, Е. Кінга, М. Дилона, А. Бадью, А. Ассмана, К. Кейлз, Н. Канкліні. Доволі відомими останнім часом стали часописи багатьох польських і українських науковців, зокрема доробки Г. Колодка, Г. Вожняка, Є. Клеера, Д. Лук'яненка, А. Філіпенка, О. Білоруса, С. Родзівської та багатьох інших, котрі чітко визначають потребу суспільства в міждисциплінарних дослідженнях із залученням фахівців з міжнародної економіки, педагогіки, психології тощо.

Цілі статті полягають в об'єктивному висвітленні особливостей розвитку вищої освіти в процесі поглиблення глобалізаційних і локалізаційних тенденцій трансформації соціуму.

Виклад основного матеріалу.

Чимало сучасних дослідників наводять власні аргументи щодо подальшого пришвидшення процесів глобалізації, локалізації і місця в них вищої

освіти, котра в умовах світової турбулентності значною мірою потерпає від невизначеності глобального попиту і глобальної пропозиції. Утім, як на нашу думку, не все так просто. Польський дослідник Г. Колодка розглядає процеси глобалізації разом з антиглобалізацією і альтернативною глобалізацією [1, р. 96 – 97], а також, і це надзвичайно важливе, процес інтеграції локальних і регіональних економік [1, с. 111 – 347]. Все це автор ув'язує з фундаментальними змінами у світі та пануючими в економіці неоліберальними підходами, а також із значними секторальними зрушеннями у глобальному суспільстві. Подібного роду методологічний екскурс здійснює Р. Робертсон, на думку якого глобалізація у XXI ст. швидше за все виступатиме в ролі глокалізації з її новою ідентифікацією у часі і просторі та гомогенністю/гетерогенністю домінуючих у світі процесів [2, с. 48], а з другого боку – глобальною локалізацією, в котрій автор вбачає формування нової моделі світоустрою, котра має бути пристосованою до місцевих умов [2, с. 52]. Внаслідок цього, на думку Р. Робертсона на передній план виходить так званий культурний імперіалізм [2, с. 63], котрий є надзвичайно близьким для цілісного розуміння феномену глобалізації та її впливу на всі сфери життя суспільства, його структуру та прискорену еволюцію.

Важливим трендом дослідження глобалізації як процесу, як явища і, врешті – решт, як парадигми розвитку є її ідентифікація як складової планетарної моделі, яку доволі чітко визначав французький дослідник А. Бадью. На його думку в процесі об'єктивізації цієї дефініції її варто розуміти як поняття (знання є репрезентацією реально-емпіричного даного), як концепт (теорія моделей), як першу категорію позитивізму, як другу категорію діалектичного матеріалізму [3, с. 71]. Сучасне розуміння глобалізації як поліструктурної моделі зазвичай зіштовхується з новітнім тлумаченням антиглобалізації, в межах якої Д. Гелд і Е. МакГрю вбачають наявність загроз і, водночас, доволі сміливу спробу прогнозування негативних наслідків (недо) управління світом [4, с. 61 – 63]. Утім це далеко не все, адже спроба сповідувати людиноцентризм і похідну від нього концепцію студентоцентризма, наштовхнулись, останнім часом, на неменш глибоке тлумачення не менш важливого терміну – людинократія. Насамперед йдеться про створення компаній, у яких «люди – понад усе». Автори нової концепції Г. Гемел та М. Заніні переконані, що надзвичайно важливою тенденцією сьогодення має стати реалізація інтелектуального потенціалу, в якому чільне місце посідає так зване взаємне навчання [5, с. 99-100]. Утім в якості уточнення слід зазначити, що перелічені вище науковці в своїх працях додають ще й обов'язковий вихід на нові рівні узагальнення, контент яких (правдоподібність, відвага, нестандартне мислення,

небайдужість, численні зв'язки) [5, с. 276-277] можна сміливо віднести до так званого нового біхе-віоризму. Внаслідок цих та деяких інших факторів, на думку авторів, формуються нові якості суспільства: елітарність, креативність, вишуканість, а відтак й зрілість глобального соціуму [5, с. 286-287]. Від себе додамо, що модерна модель вищої освіти має носити чітко регламентований параметральний характер і охоплювати окрім наведених: систему ієрархічності, сингулярності, модерності, конгломерація яких дозволить суттєво підвищити валідність сучасних психолого-педагогічних та економіко – соціальних досліджень.

Важливим контентом процесу глобалізації є неупереджена ідентифікація загального стану суспільства, його трендів та структурних зрушень, а також характеру системних перетворень в ньому в ході пришвидженої цифрової еволюції індивідів, регіонів, країн та їх інтеграційних угруповань, сукупність яких й обумовлює формування методологічного каркасу вищої освіти раніше згаданого соціуму.

Утім зазначені вище зміни у суспільстві можуть мати й інший вимір, скерований на більш глибоке розуміння нової природи, за Ю. Харарі, Людини Розумної [6], з її зміненими законами життя та можливою появою, як стверджує автор, неорганічних істот. Науковець зауважує, що центральною фігурою, за таких умов, можуть стати програмісти, зростаюча активність яких виступатиме своєрідним *primum mobile* (першопштовхом) [6, с. 510] до подальшої гіперреволюції створених розробниками нових інформаційних продуктів, зокрема самонавчальних систем, кластерів, освітніх хабів тощо. Така ситуація може базуватися на пам'яті поколінь і створених ними традицій, а може, навпаки, продукувати розроблення спрощених моделей передачі збагачених знань, вмін та навичок наступним поколінням жителів планети. Німецький дослідник А. Ассман називає цей процес секуляризацією пам'яті – *memoria, fama, historia* [7, с. 40]. Утім саму пам'ять, як модель нагромаджених компетенцій, науковець чітко диференціює за змістом, формою, засобами передачі, структурою, часом, носіями інформації. Внаслідок цього автор передбачає потребу у виокремленні ще чотирирьох видів суспільної пам'яті: комунікативної, культурної, накопичувальної, функціональної [7, с. 13-14]. Їх взаємна компліментарність й обумовлює нарощування нерівномірності розвитку суспільства, його різношвидкісної динаміки та можливих структурних деформацій.

Разом із цим варто зауважити, що суспільна пам'ять та реакція індивідів на складні поліструктурні процеси, що вирують в глобалізованому суспільстві провокують загострення проблеми міжнародної безпеки, яку доволі ємно в межах «...розвитку об'єктивного стану речей» визначив французький дослідник Ж. Бодріяр. На його думку

критичними оцінками нової методології виступає відносно кволий дифузний екстенсивний стан системи, що продукує свободу, а це, своєю чергою, забезпечує загальну безпеку (саморегулювання, контроль, *feed-back*); подальший розвиток системи, стан поширення і насичення, який попри всі переваги може провокувати паніку і терор [8, с. 35]. Безсумнівно, що з огляду на україно-російську війну варто зауважити, що в її основі лежить не лише асинхронний вплив різнорівневих чинників, а й важливі глобалізаційні тренди нової моделі світоустрою, котрі зіштовхуються з середньовічними уподобаннями окремих політичних лідерів щодо захоплення нових територій.

Зазначена раніше система глибоких фрустрацій індивідів, а також їх сукупності, яка власно кажучи й утворює нестійкий каркас соціуму, зазвичай ідентифікується, як модель постлюдства, в якій, за Н. Хейлз, існують віртуальні тіла, рефлексивна мова, самовідтворення, симуляція поведінки тощо [9, с. 38]. Утім всі ці нові якості глобалізації не можуть вважатися вичерпними. Авторка глибоко переконана, що перш за все саме сучасна семіотика віртуальності й окреслюватиме концепцію постлюдства. Щоправда, якщо раніше, на думку Н. Хейлз, це був квадрат з ключовими сигналами (присутність/відсутність, випадковість/шаблон) та окремими процесами (розрив/дублювання), то в умовах посилення світових трансформаційних змін сформувалася нова оболонка світоустрою (на додаток до вже існуючої), параметральною моделлю якої виступають: матеріальність, гіперреальність, інформативність, мутації [9, с. 324]. Заслугує на увагу також точка зору Г. Канкліні, у розумінні якого глобалізація є нічим іншим, як неідентифікованим культурним об'єктом [10, с. 43-45], в межах якого автор виокремлює інтернаціоналізацію та транснаціоналізацію. Якщо двадцять років тому ці якості приписували лише економіці, то зараз їх поширюють й на освіту.

Слід зазначити також, що культурна складова глобалізації надзвичайно близько, як на нашу думку, підходить до визначення характеру, масштабів та імпульсивності освітнього тренду розвитку людства, адже відокремлення технологічної компоненти від соціокультурної у сучасних умовах є неможливим, утім посилення першої з них може з часом призвести до асиметричної сингулярності глобального процесу відтворення, що окрім наявних переваг, несе й нечувані і неминучі ризики зіткнення цивілізацій. Відтак важливим науковим трендом має стати прогнозування розвитку суспільства і його підсистем, до складу яких входить й вища освіта, яка може суттєво впливати на поведінку соціуму, викликати обурення, непорозуміння, роздратованість і, разом з тим, позиціонування відповідних цінностей американського чи європейського капіталізму.

Свого часу відомий американський дослідник Р. Райх замислився над важливою проблемою того, як саме можна змусити вільний ринок працювати на людей, тобто врятувати існуючу зараз модель товарно – грошових відносин з її численними химерами та п'ятьма, важливими на думку автора, структурними елементами, до яких науковець справедливо відносить: власність, монополії, договори, банкрутства, правозастосування [11, с. 25]. Переконані, що модель так званого, «вільного ринку» можна абсолютно аргументовано співставити з ринком освітніх послуг, з його ієрархічністю, далеко не завжди вдалим спробами державного регулювання, зростаючою сингулярністю створюваних конкурентних переваг освітніх систем, формуванням гібридних моделей здобуття вищої освіти, а також уніфікацією та стандартизацією змісту навчання, котрий обов'язково має стати, за Р. Флоридою, креативним [12].

Не менш важливою для визначення системної значущості глобалізації та її параметризації, за Е. Кінгом, має стати чітка орієнтованість економіко-педагогічних досліджень у часі і просторі [13] та глибоке розуміння нової концепції сучасного модернізму (у автора це постмодернізм). Натомість у Е. Гейм його своєрідними вісями виступають простір і пам'ять [14], а у Я. Пітерзе, який розуміє глобалізацію насамперед, як культуру, до вище зазначеного додається ще й мультикультуралізм, «глобальна мозаїка», зіткнення цивілізацій, вестернізація, культурний імперіалізм, глобальна ойкумена тощо [15, с. 96-97].

У процесі феноменізації глобалізації часто густо трапляються суперечності щодо системного розуміння, як це зазначалося раніше, суті та різних тлумачень цього терміну і формування, на цій основі, нових парадигмальних характеристик. З огляду на таке продукування молодих парадигм, котрі напряду пов'язані з глобалізацією варто констатувати, що подібного роду інтерпретацій з кожним роком стає все більше. Свій «доробок» до цього процесу «тиражування ідей» вносять й міждисциплінарні дослідження. Доволі далеко в плані розуміння нової сутності дефініції «глобалізації» просунувся німецький дослідник У. Бек, який виокремлює чимало важливих, на його думку, проте до кінця ще не досліджених її аспектів. Зокрема йдеться про владу і контрвладу [16, с. 169-222], парадигми методологічного націоналізму і космополітизму [16, с. 224-225], а також про стратегію формування другого модерн [16, с. 311-312], тобто тієї стадії розвитку в межах якої, власно кажучи, й сформувався сучасний глобальний соціум.

Визначення позицій вищої освіти в глобальній економіці завжди буде складним завданням, адже завжди знайдуться ті, що будуть заперечувати результати того чи іншого модерного дослідження вищої освіти та економіки. Відтак розроблення

чітких критеріїв завжди буде доречним, адже виступатиме своєрідним фільтром недосконалих суджень. Можливо, що йтиметься про технології майбутнього, які К. Кевін, назвав невідворотними і систематизував у такий спосіб: становлення, інтелектуалізація, потік компетенцій, зчитування, доступ, поширення, фільтрування, перемішування, взаємодія, збір даних, запитання, початок [17]. З-поміж усіх, наведених у монографії автора 12-ти параметральних характеристик заслуговує, з огляду на змістовну значущість, на пильну увагу третя, яка визначає динаміку процесів, що вирують у світі. У автора це Інтернет, негайність, персоналізація, пояснення, автентичність, доступність, втілення, заступництво, наочність [17, с. 64-75]. З легкістю ці наукові преференції можна віднести й до освіти, важливими компонентами котрої як раніше так і зараз є потік створюваних компетенцій.

У багатьох сучасних наукових міжпредметних дослідженнях на додаток до глобалізаційних чільне місце посідає вивчення питань регіоналізації, котрі у деяких дослідженнях можуть ототожнюватись, з огляду на розгалужені взаємозв'язки та безконфронтаційні підходи до нових моделей пізнання, як це робить вітчизняна дослідниця С. Радзієвська [18]. Утім події останніх років, що були напряду пов'язані з пандемією COVID, російсько-українською війною, нестачею продовольства в країнах що розвиваються, а також значними екологічними проблемами змінили уявлення про стратифікацію наукового пошуку. Констатується, що в окремих випадках виникатимуть проблеми ідентифікації перспектив розвитку суспільства, які часто-густо сучасні дослідники ототожнюють з неомальтузіанством, неомарксизмом та іншими, колись надзвичайно популярними, проте напівзабутими зараз теоріями розвитку соціуму. Утім переліченими вище суперечностями процес ідентифікації не завершується, адже представники різних наукових еліт сприймають регіоналізацію кожний по-різному. Апологети регіональної науки та економічної географії під регіоналізацією розуміють розподіл територій країни по окремих адміністративних одиницях, натомість фахівці з міжнародної економіки глибоко переконані, що це мають бути економічні союзи (ЄС), держави або ж окремі країнові коаліції. Відтак предметом дискусії стає дефініція «регіон». Принагідно слід зазначити, що впродовж останніх десяти років у зв'язку із гіперконцентрацією ділової активності в тій, або ж в іншій частині суходолу (Світового океану також) традиційне уявлення дослідників про регіоналізацію поступово змінюється, адже відтепер так звані нові регіони «зазвичай носять точковий характер, а їх активність поширюється» як на горизонтальний рівень економічного розвитку так і на вертикальний (скупченість офісів глобальних компаній) зі значним дистанціюванням виробничих процесів.

Відтак цілком зрозумілим, що ми маємо справу з принципово іншими моделями глобального економічного простору, які умовно називають локалітетами, а сам процес їх створення – локалізацію. На думку Н. Armstrong та J. Taylor цей термін є надзвичайно близьким до агломераційної економіки, яка охоплює транспортну урбанізацію, ринок праці, ринково орієнтовані та культурноскеровані види підприємництва, високі компетенції громадян [19, р. 104-105]. Утім лише цим переліком така активність не обмежується. На думку авторів, в локалітетах мають створюватись локальні агенції розвитку [19, р. 224-225], здійснюватиметься локальні обміни [19, р. 259-260] і локальний контроль [19, р. 239-241], проходитиме локальне інвестування, з притаманними йому детермінантами розвитку [19, р. 370-380]. Відомі в науковому середовищі «регіоналісти» С. Наге, Е. Наге, С. Breitbach спробували доволі аргументовано провести умовну межу між регіональним і локальним економічним розвитком [20, р. 6-7], що є доволі

важливим, але не беззаперечним, з огляду на те, що локалітети можуть бути й науково – освітніми та такими, що забезпечують важливу просвітницьку функцію.

На рис. 1 продемонстровано авторську модель створення науково – освітніх локалітетів, які з одного боку будуть прив'язані до конкретного регіону і мають високий ступінь концентрації інтелектуальної активності, проте з другого – їм притаманні чіткі принципи та форми взаємодії. В цьому сенсі вони нагадуватимуть знаннєві хаби і наукові кластери, котрі доволі сильно прив'язані до регіонів, однак мають свою розгалужену систему міжнародних зв'язків.

Будь-яке створення нової моделі організації вищої освіти потребує чітких орієнтирів, котрі, разом з різними видами інтелектуальної активності визначатимуть валідність розбудови системи і, водночас, її прогнозовану економічну ефективність. Відтак надзвичайно важливого значення набувають чітко сформовані принципи організації,

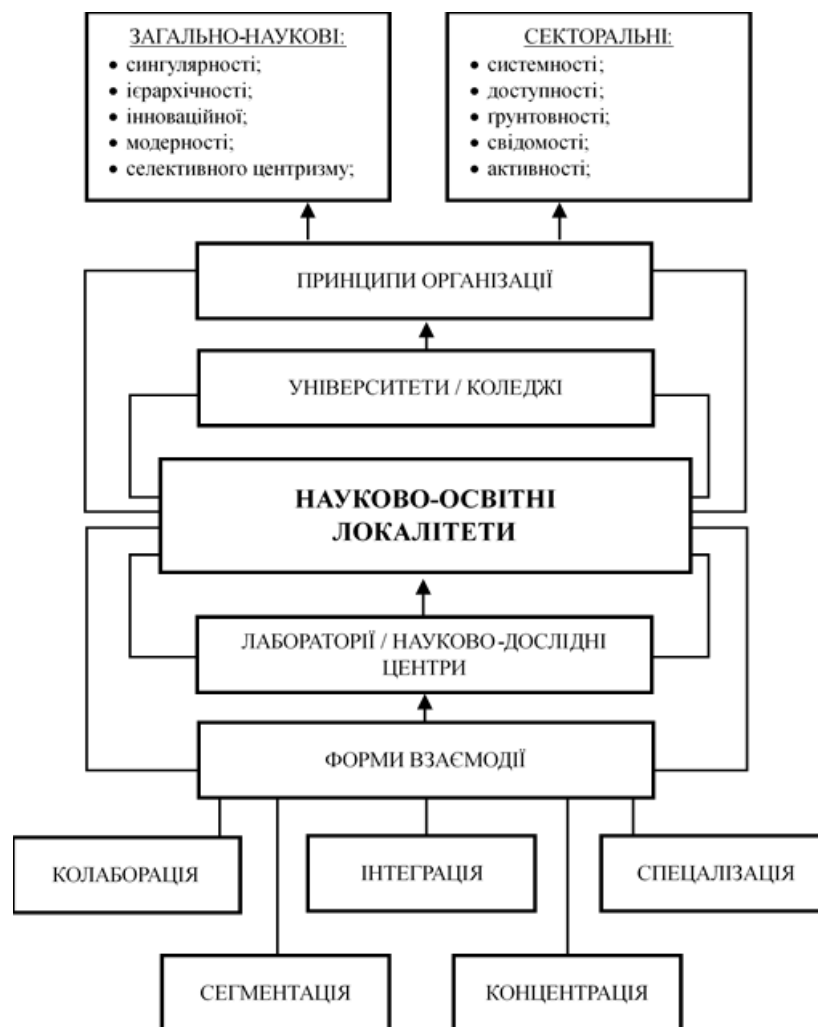

Рис. 1. Перспективна модель формування науково-освітніх локалітетів

Джерело: авторське бачення

які умовно можна віднести до вертикальної структури моделі (університети, коледжі, лабораторії, локалітети) та до горизонтальної (загальнонаукові, секторальні принципи та модерні форми взаємодії, питома вага міжнародного співробітництва яких збільшуватиметься рік від року. З-поміж наведених вище принципів слід виокремити й ті, що потребують додаткового пояснення. Зокрема, йдеться про сингулярність, як здатність системи до самовідтворення компетенцій з урахуванням набутих здобувачами нових знань, умінь, навичок; ієрархічності, під якою слід розуміти вибудовування вертикальної структури управління; селективного центризму, котрий в сучасних умовах означає вибір цілісного об'єкта взаємодії (людиноцентризм, студентоцентризм тощо).

Разом із тим слід додати й те, що термін «співробітництво» (кооперування) в сучасній науковій літературі використовується нечасто. Йому на зміну прийшов термін колаборація, який передбачає розвиток співробітництва на певних етапах формування науково-освітнього локалітету, але повноцінну конкуренцію на інших.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Сучасна модель вищої освіти зазнає значних змін внаслідок посилення глобалізаційних і локалізаційних тенденцій, що призводить до потреби у реформуванні цієї сфери та імплементації новітніх принципів, запровадженні нових форм організації університетської співпраці. З огляду на багатофакторність, системність, паритетність та неупередженість численних заходів інтеграції варто зауважити, що вони матимуть вже найближчим часом носитимуть міжпредметний характер, що об'єднує зусилля педагогів, психологів, економістів, соціологів, а також фахівців з інших наукових сфер, котрі скеровані на формування більш ефективних дослідницьких і навчальних систем глобального і національного освітніх компонентів.

Однією з перспективних моделей організації майбутньої вищої школи (на додаток до вже існуючих освітніх платформ, хабів, кластерів, технопарків тощо) є науково – освітні локалітети, які являють собою систему горизонтально орієнтованих загально – наукових (інноваційності, селективного центризму, сингулярності, модерності, ієрархічності) принципів та сучасних процесів взаємодії (колаборація, сегментація, інтеграція, спеціалізація, концентрація), а також вертикально вбудованих освітніх конгломератів, котрі об'єднують університети, коледжі, лабораторії, науково – дослідні центри з метою досягнення багатоступневих ефектів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Kolodko G. (2008). *Wedrujacy swiat*. Warszawa: Prószyński i S-ka. 440 p.

2. Робертсон Р. (2008). Глокалізація: часопростір і гомогенність. Гетерогенність / Глобальні модерності / За ред. Скота Леша та Роланда Робертсона. Київ: Ніка-Центр. С. 48-72.

3. Бадью А. (2009). Концепт моделі. Вступ до матеріалістичної епістемології математики / Пер. з французької А. Репа. Київ: Ніка – Центр. 232 с.

4. Гелд Д., Мак-Грю Е. (2004). Глобалізація/антиглобалізація / Пер. з англійської І. Андрущенко. Київ. К.І.С. 180 с.

5. Гемел Г., Заніні М. (2021). Людинократія. Створення компаній у яких люди – понад усе / Пер. з англ. Д. Кожедуб, Київ: Лабораторія. 313 с.

6. Харарі Ю. (2019). Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. Харків: Клуб сімейного дозвілля. 543 с.

7. Ассман А. (2012). Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті. Київ: Ніка-Центр. 439 с.

8. Бодріяр Ж. (2010). Фатальні стратегії / Пер. з французької Леонід Конотович. Львів. Кальварія. 192 с.

9. Хейлз Н.К. (2013). Як ми стали постлюдством. Віртуальні тіла в кібернетиці, літературі та інформатиці. Київ: Ніка-Центр. 426 с.

10. Канкліні Н. (2016). Уявлення глобалізації / Пер. з іспанської О. Ковальової. Київ. Ніка-Центр. 256 с.

11. Райх Р. (2018). Врятувати капіталізм, як змусити вільний ринок працювати на людей / Пер. з англ. Романа Корнута. К. Наш формат. 288 с.

12. Флорида Р. (2018). *Homo creatives*. Як новий клас завойовує світ. / Пер. з англ. Максим Яковлев. Київ: Наш формат. 441 с.

13. Кінг Е. (2008). Часи і простори модерності (або кому потрібен постмодернізм?) / Глобальні модерності / За ред. Майкла Фезерстоуна, Скота Леша, Роланда Робертсона. Київ: Ніка-Центр. С. 158-178.

14. Гейм Е. (2008). Час, простір і пам'ять із посланням на Башлера / Глобальні модерності / За ред. Майкла Фезерстоуна, Скота Леша, Роланда Робертсона. Київ. Ніка-Центр. С. 270-292.

15. Пітерзе Я. (2008). Глобалізація як гібридизація / Глобальні модерності / За ред. Майкла Фезерстоуна, Скота Леша, Роланда Робертсона. Київ: Ніка-Центр. С. 73-105.

16. Бек У. (2015). Влада і контрвлада в добу глобалізації. Нова світова політична економія. Київ: Ніка-Центр. 404 с.

17. Келлі К. (2018). Невідворотне. 12 технологій, що формують наше майбутнє. Київ: Наш формат. 304 с.

18. Радзівська С. (2018.) Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку: монографія. Київ: «СІК ГРУП Україна». 376 с.

19. Armstrong H., Taylor J. (2007). *Regional Economics and policy*. Oxford. Blackwell Publishing. 437 p.

20. Haque S., Haque E., Breitbach. (2011.) *Regional and local Economic Development*. London: Palgrave Macmillan. 344 p.